

**အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း  
ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုတင်ပြဆွေးနွေးခြင်း အစည်းအဝေးတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး  
ဒေါက်တာမြင့်ထွေးပြောကြားခဲ့သည့် အမှာစကားကောက်နုတ်ချက်**

နေပြည်တော်

(၂၀၂၀) ပြည့်နှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၄) ရက်နေ့

- လူတိုင်းလက်လှမ်းမှီလွှမ်းခြုံနိုင်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု (Universal Health Coverage) ကို ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ ဝင်ငွေနည်းပါးသောနိုင်ငံများနှင့် ဝင်ငွေအလယ်အလတ်ရှိသော နိုင်ငံများ (low and middle income countries) က ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး မိမိတို့ နိုင်ငံတွင်လည်း ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ နီးနွယ်ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ကုလသမဂ္ဂ လက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ လက်တွဲကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါကြောင်း၊
- မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) ကို (၂၀၁၆) ခုနှစ်တွင် ရှိခဲ့သော ကျန်းမာရေးအခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် ကျန်းမာရေး ဘဏ္ဍာငွေရှိမှု၊ ပြည်သူလူထု၏ ကျန်းမာရေးအဆင့်အတန်း၊ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုစနစ်၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အရည်အသွေး အခြေအနေ၊ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေစသည်များကို နောက်ခံထား၍ ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဤအမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း၏ ထူးခြားချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (Myanmar Sustainable Development Plan (2018 – 2030)) နှင့် သဟဇာတဖြစ်ရန် ရေးဆွဲခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲများ၏ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ပြောကြားချက်များကိုလည်း စဉ်းစားထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့သဖြင့် လက်တွေ့ကျသော စီမံကိန်းကြီး ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူတိုင်းလက်လှမ်းမှီလွှမ်းခြုံနိုင်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု (Universal Health Coverage) ၏ ရည်မှန်းချက်များ (၂၀၃၀) ခုနှစ်တွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရရှိနိုင်ရန်အတွက် (၅) နှစ် သက်တမ်းစီရှိသည့် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၃) ကြိမ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) အသိပေးခြင်းအခမ်းအနားကို (၂၀၁၇) ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃၁) ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်က "ပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်ခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်ခုအတွက်အကောင်းဆုံး လာဘ်လာဘဖြစ်ကြောင်း၊ "ပြည်သူပြည်သားများ၏ ကျန်းမာရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော သယံဇာတ တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း၊ "အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) သည် ပြည်သူကို အခြေပြုသော စီမံကိန်းဖြစ်ပြီး လူတိုင်းလက်လှမ်းမှီလွှမ်းခြုံနိုင်သောကျန်းမာရေးကို ဦးတည်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ "ပြည်သူပြည်သားများက မိမိကိုယ်တိုင်၏ ကျန်းမာရေးအတွက် ကိုယ်တိုင်တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း" တို့ကို မိန့်ခွန်းတွင်ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့ပါကြောင်း၊
- အဆိုပါမိန့်ခွန်းတွင်ပါဝင်သော အချက်များကို ဦးတည်၍ အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်းကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကိုယ်တိုင်တာဝန်ယူရမည်ဆိုခြင်းမှာ ပြည်သူတစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ကျန်းမာစေရန်အတွက် "ကျန်းမာသော လူနေမှုပုံစံ (Healthy lifestyle) ဖြင့်နေထိုင်ခြင်း"၊ "ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားဆေးတစ်ပါး (Exercise is Medicine) ဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားအားကစားပြုလုပ်ခြင်း" နှင့် "ရောဂါကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း" တို့ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ပြည်သူများအတွက် ကုသရေးနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်၍ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း၏ အခြေခံအုတ်မြစ်အဖြစ် နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် အခြေခံကျသည့် မရှိမဖြစ်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်း (Basic Essential Package of Health Services) များကို နိုင်ငံသားအားလုံး ငွေကုန်ကြေးကျနည်းပါးစွာဖြင့် ရရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အခက်အခဲများနှင့် အခြေအနေအကြောင်းကြောင်းကြောင့် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်းပါ လုပ်ငန်း များအား အလုံးစုံပြီးမြောက်နိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်များအရ လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ် ရောက်ရှိနေပြီဟုဆိုနိုင်ပါကြောင်း၊
- ယနေ့ အစည်းအဝေး၌ ဆွေးနွေးကြရာတွင် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ - လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ထားရှိမှုအခြေအနေ၊ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ရရှိမှု

ရှိ/ မရှိ၊ ကြုံတွေ့ရသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကျော်လွှားဖြေရှင်းနိုင်မှု အခြေအနေ၊ ပြုပြင်မွမ်းမံရန် လိုအပ်မည့် အချက်များကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များ၊ ဆောင်ရွက်ရန်ကျန်ရှိနေမှုများကို တွေ့ရှိခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံပေါ်မူတည်၍ မည်သည့်ပုံစံဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်သည်တို့ကို ဆွေးနွေးကြရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ထိုသို့ဆွေးနွေးရာ၌ လက်ရှိတွင် အသုံးပြုနေသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် အောင်မြင်မှုအခြေအနေပြ အညွှန်းကိန်း (indicator/ parameter) များကိုထပ်မံတိုးချဲ့ရန် (သို့မဟုတ်) လျှော့ချရန် တို့ကိုလည်း စဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ယခုအခါ အမျိုးသားကျန်းမာရေးမူဝါဒ (National Health Policy) ကို အသစ်ပြန်လည် ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းမှာ (၈၀) ရာခိုင်နှုန်း ကျော်ပြီးစီးနေပြီဖြစ်ပြီး ထပ်မံရေးဆွဲမည့် အမျိုးသား ကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၂၁-၂၀၂၅) တွင် အဆိုပါမူဝါဒကို မှီငြမ်း၍လည်း ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ထို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာန၏ ကျန်းမာရေးစီမံချက် (Health program) (၄၀) ကျော်၏လုပ်ငန်းများ၊ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ချိတ်ဆက်မှုများ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ တိုင်းရင်းသားကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်း (Ethnic Health Organization) များ နှင့် ပြည်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍများလည်း ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) လုပ်ငန်းများကို ဆန်းစစ် သုံးသပ်ရာတွင် ကျန်းမာရေး စနစ်ကောင်းတစ်ခုထူထောင်ရန် ပြီးစီးမှုအတိုင်းအတာ၊ နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် အခြေခံကျသည့် မရှိမဖြစ်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ (Basic Essential Package of Health Services) ရရှိနေမှု အတိုင်းအတာ တို့ကို ကိန်းဂဏန်းများဖြင့်သာမက ထိရောက်မှု အနေအထားဖြင့်ပါ တိုင်းတာ ဆန်းစစ်ရမည် ဖြစ်ပါကြောင်း၊ အလားတူ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ခံယူသူများ၏ အမြင်နှင့် ၎င်းစီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကြောင့် ရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှုန်းနှင့် သေဆုံးမှုနှုန်း ကျဆင်းမှုအပေါ် သက်ရောက်မှုကိုလည်း ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- မြန်မာနိုင်ငံ၌ (၂၀၁၆) မှ (၂၀၁၈) ခုနှစ် အတွင်း ကိုယ်တိုင်ကျခံသုံးစွဲရသော ကျန်းမာရေးအသုံးစရိတ် (out of pocket expenditure) သည် (၇၆) ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိနေသဖြင့် မိမိတို့အနေဖြင့် လျှော့ချရန်အတွက် ကြိုးစားဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ထိုသို့ လျော့ချရန် ဆောင်ရွက်ရာ၌ နိုင်ငံတော်၏ ကျန်းမာရေးအသုံးစရိတ်တိုးမြှင့်ခြင်းသည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာဖြစ်ပြီး လူတိုင်းလက်လှမ်းမှီလွှမ်းခြုံနိုင်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၏ ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့် ဆေးကုသမှုစရိတ်ဆိုင်ရာ ငွေရေးကြေးရေးအကာအကွယ်ပေးမှု (financial protection) ကို ရရှိရန်မှာ အမျိုးသားကျန်းမာရေးအာမခံ (National Health Insurance) စနစ်ကောင်း တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာရန်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် အမျိုးသားကျန်းမာရေးအာမခံဥပဒေ (မူကြမ်း) ကိုလည်း အမျိုးသားလွှတ်တော်သို့ ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အမျိုးသားကျန်းမာရေးအာမခံစနစ် ပေါ်ပေါက်လာရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုမြန်ဆန်စေရေးအတွက် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စည်းကာ လုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- COVID-19 ကပ်ရောဂါဖြစ်စဉ်ကြောင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပေါ်၌ ကာလတိုနှင့် ကာလရှည် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိနေပါကြောင်း၊
- မိမိတို့အနေဖြင့် အဆိုပါ အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတိုးတက်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများရှာဖွေ၍ မဖြစ်မနေကြိုးစားဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဤ COVID-19 ဖြစ်စဉ်ကာလ၌လည်း ဝန်ကြီးဌာန၏ ကျန်းမာရေးစီမံချက် (၄၀) ကျော်၏ လုပ်ငန်းများကိုလည်း လစ်ဟာလျော့ဆင်းမှုမရှိစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်စေလိုပါကြောင်း၊
- ယခု ဆွေးနွေးပွဲတွင်ဆွေးနွေးချက်များ၊ အကြံပြုချက်များနှင့် သုံးသပ်ချက်များကို ဝန်ကြီးဌာနမှ အလေးအနက်ထား စဉ်းစားကာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ယခုကဲ့သို့ ဆွေးနွေးအကြံပြုမှုများသည် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၂၁-၂၀၂၅) ရေးဆွဲရန်များစွာ အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သဖြင့် ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း၊
- ကျန်းမာရေးကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူများ၏ အမြင်များကို ယခုထက်ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များတွင် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆွေးနွေးပွဲ (People Health Assembly) များ ပြုလုပ်သွားစေလိုပါကြောင်း၊
- ထိုသို့ပြုလုပ်ရန်အတွက် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ ကျွမ်းကျင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုမှုများ ပေးအပ်စေလိုပါကြောင်း၊

- နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (INGOs and NGOs) များ အနေဖြင့်လည်း မကူးစက်နိုင်သောရောဂါကာကွယ်နှိမ်နင်းရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် ပိုမိုပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ကြစေလိုပါကြောင်း၊
- ယခု အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၁၇-၂၀၂၁) ကာလအတွင်းတွင် ဆောင်ရွက်ရန် ကျန်ရှိသည့် လုပ်ငန်းများကို အတတ်နိုင်ဆုံး ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- အမျိုးသားကျန်းမာရေးစီမံကိန်း (၂၀၂၁-၂၀၂၅) ကိုရေးဆွဲရာတွင် ဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်စေရေး (all inclusive) အတွက် ဝိုင်းဝန်းအကြံပြုကာ ရေးဆွဲသွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း။

**ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသူများ**

- ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ ကျန်းမာရေးလူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာန၊ ဆေးသုတေသနဦးစီးဌာနနှင့် အားကစားနှင့် ကာယပညာဦးစီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများ၊
- ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးတက္ကသိုလ်နှင့် အခြေခံကျန်းမာရေး တက္ကသိုလ်တို့မှ ပါမောက္ခချုပ်များ၊
- တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် ကုသရေး ဦးစီးဌာနမှူးများ၊
- ဆေးတက္ကသိုလ်များမှ ကာကွယ်ရေးနှင့် လူမှုရေးဆေးပညာဌာနမှူးများ၊
- ကျန်းမာရေး စီမံချက် မန်နေဂျာများ၊
- ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ ဌာနကိုယ်စားလှယ်နှင့် တာဝန်ရှိသူများ၊
- World Bank၊ ADB၊ CPI၊ USAID၊ FCDO UK နှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ။